

KOVRAK O'SIMLIGINING INSON HAYOTIDAGI AXAMIYATI

Achildiyeva Dilrabo

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Tibbiyot fakulteti talabasi

Boyqobilov Soatmurod Shuxrat o'g'li

*Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Tibbiyot va tabiiy fanlar kafedrasii
assistenti*

Annotatsiya : Ushbu maqolada dorivor va oziq ovqat axamiyatiga ega Ko'histon kovragi va sassiq kovrak turlari o'rganildi. Bu o'simliklarning ildizi, guli, poyasi, mevatanasi va urug'ining inson organizmda turli xil kasalliklarga davo bo'lishi ko'rib chiqildi. Bu o'simliklarning shirasi tarkibida fiziologik va biologik faoliyatga ega moddalar mavjud. Bu o'simlikni kosmitalogiya soxasida temiratki sepkil, so'g'al va chandiqlarni yo'q qilishda ham foydalaniladi.

Kalit so'zlar: Ko'histon va sassiq kovrak, kosmitalogiya soxasi, alopesiya, Ibn Sino, bezgak, surunkali deareya, jigar, oshqozon va taloq xavfli o'smalar.

Аннотация: В данной статье изучены виды кохистанского ковра и ковра сасик, которые имеют лечебную и пищевую ценность. Считалось, что корень, цветок, стебель, плоды и семена этих растений способны излечивать различные заболевания в организме человека. Сок этих растений содержит вещества, обладающие физиологической и биологической активностью. Это растение также используется в косметологии для устранения веснушек, бородавок и рубцов.

Ключевые слова: Кохистан и сасик коровак, область косметологии, алопеция, Ибн Сина, малярия, хроническая диарея, злокачественные опухоли печени, желудка и селезенки.

THE SIGNIFICANCE OF THE KOVRAK PLANT IN HUMAN LIFE

Abstract: In this article, the types of Kohistan carpet and sassik carpet, which have medicinal and nutritional value, were studied. It was considered that the root, flower, stem, fruits and seeds of these plants can cure various diseases in the human body. The sap of these plants contains substances with physiological and biological activity. This plant is also used in cosmetology to eliminate freckles, warts and scars.

Key words: Kohistan and sassiq carpet, field of cosmetology, alopecia, Ibn Sina, malaria, chronic diarrhea, malignant tumors of the liver, stomach and spleen.

Kovrak (**Ferula**) ziradoshlar va soyabonguldoshlar oilasiga mansub ko'p yillik o'tlar turkumi hisoblanadi. Kovrakning yer yuzida 160 dan ortiq turlari, O'rta Osiyo respublikasida 104, mamlakatimizda esa 50 turi uchraydi.

Kuhiston kovragi kabi turlari ishlatiladi. Sassiqlik kovrakning bo'yi 1 metr yo'g'on ichi kovak yuqori qismi shoxlangan. Poyalari maydaroq ketma ket joylashgan erta bahorda gullaydi. Mevasi ikki bo'lakli o'sadi. Ildizidan olinadigan yilim smoladan astma va bazi nerv kasalliklarda ishlatiladigan dori tayyorlanadi. Malumki, dunyo miqiyosida farmasevtika korxonalarida ishlab chiqarilayotgan dori vositalarining taxminan 50% dorivor o'simliklar xomashyosidan bo'lgan talabni keskin oshishiga sabab Sassiqlik kovrak "anjudan" nomli o'simlikning shirasi bo'lib misrda uni abu kabir deb atashadi. Eng sifatli kovrak yilim smolasi bu qizil, kuchli xidi (sarimsoq piyoz kabi) bor kovrakdir. Bazilar ana shu xidi sababli xush ko'rishmaydi. Boshqa kovrak turlarini bundan ham kuchli noxush xidi bo'ladi. Kovrak o'ziga tortish xisiga ega bo'lib go'sht xajmini kichraytiradi va uni titkilab tashlaydi. Boshqa daraxt shiralariga nisbatan uning tabiati eng issiq va eng siyrak shuning uchun u kuchli so'rish tasiriga egadir.

Respublikada Kovrak plantatsiyasi tashkel etish va ularning xom ashyosini qayta tashkel etish : hajmlarini ko'paytirish hamda eksport qilish chora tadbirlari to'g'risida Prezident qarori imzolandi.

Kovrakning kilinik ahamiyati

Kovrakning foydasi judayam ko'p. Qadimda odamlar eng kop uning bazi foydali tomonlari xaqida yaxshi bilishgan, qolgan foydasi xaqida esa diyarli xech qanday ma'lumot yo'q. Sassiqlik kovak shilimshiq chiqadigan balg'am tashlatadigan ta'sirga ega ko'krak qafasini tozalab ovozini tiniqlashtiradigan agar uni suvda etitib ichsa xirillagan ovoz ochiladi bundan tashqari u surunkali yo'tal va xronik ovoz xirillashishga qarshi yordam beradi. Zaharga qarshi dori kovrak davo xisoblashadi. Kovrakni zahar tasirida qarshi ximoya sifatida ichish mumkin. Shuningdek zaxarlangan o'q uchi yetkazgan ochiq jaroxatlarga xam uni surib zaxar tasirini yo'q qilish mumkin, chayon chaqqanda esa uni iliq o'simlik moyiga qoshib aralashtirib chaqqan joyga surtish kerak. Kovrak ko'rish qobilyatini yaxshilaydi, katarakta ko'z kasalliklari va shishlarini davolaydi. Agar tez -tez yoshlansa ko'zyoshlarni oldini oladi, davolaydi, Agar uni yimirilgan tishga qo'ysa u o'g'riqni oldini oladi. U quloq og'riqlarini, quloqning yiringlashishi, karlik, quloqning shang'illashini davolaydi- bu uchun uni moyda qaynatib quloqqa tomizish

shart. Kovrak artitit va bo'g'im og'rig'ini davolashda yordam beradi. U asab kasalliklarini davolashda samarali vosita xisoblanadi . Masalan yuz falaji bor bemorlarda uni yuz terisiga surtib singdirmoq kerak. oddiy falajlik va bel og'riqlarida asablar zaiflashganda ham yordam beradi agar uni suyuq dori sifatida ichsa yoki malham dori sifatida surtsa son boldirlarga og'riqlarni bartaraf etadi. Sassiqlik kovrak qonni tozalaydi va bezgakni yo'q qiladi ichga qabul qilganda kovrak boldirlarni chiqaradi qorin bo'shlig'ida turib qolgan qonni tozalaydi. Kovrakni juda ko'p ajoyibotlari bor ,sanchoqlarni yoq qiladi surunkali deariyada aziyat chekayotgan bemorlar uni 2 gr miqdorda tanovvul qilib dardlaridan qutilishlari mumkin ichaklardagi yaralarni davolashda yordam beradi ichdagi qurtlarni chiqaradi

Bundan tashqari, u jigar va oshqozon uchun ham foydalidir . U ichki shishlarni jumladan zararli suyuqliklarni so'rishda yordam beradi. Istiqso sariqlik kasali bor bemorlarda taloqlik shamollashini davolaydi va organizimda ushlanib qolgan zararli bug'larni (bod va suyuqlik zarrachalarini chiqartiradi. Bavosilni yo'q qilishda ham yordam beradi , yani uni kichraytirib quritadi. Xeltit siydik haydovchi vosita hisoblanadi. Agar uni qalampirga aralashtirib yesa u to'xtab qolgan siydikni chiqaradi. Hindistonliklar jinsiy quvvatni oshirish uchun undan turli usullarda foydalanadilar. Turli xil xafli va qattiq bo'lib qolgan o'smalarni yo'q qilishda ko'maklashadi. Xozirgi kunda tibbiyot saraton va boshqa kasalliklarni davolashda kovrakdan foydalanib kelmoqda va bu yaxshi natijalarni berib kelmoqda . Kosmitalogiya soxasida undan temiratki sepkil so'gal va chandiqlarni yo'q qilishda keng ko'lamda foydalaniladi. Alopesiya (soch to'kilishi) da esa u istemol sirkasiga aralashtirilib qo'llaniladi. Ibn Sino bobomiz bu o'simlikka shundat ta'rif bergan. Kovrak urug'ining qaynatmasi 3 maxal 50 gr ichilsa suti ko'payadi gepatit kasalligi tuzatiladi deb olingam shirasiga anjir qo'shib yeyilsa gepatet kasalligi tuzatiladi deb aytishgan . Kovrak yelim –smolasi xalq tabobatida o'pka sili ,o'lat, zaxm, ko'k yo'tal, tish og'rig',asab va boshqa kasalliklarni davolash uchun hamda quvvat beruvchi, balg'am ko'chiruvchi , tinchlantiruvchi vosita sifatida ishlatiladigan va ko'pgina davlatlar farmakologiyasiga kiritilgan. Sharq mamlakatlarida Eron, Pokiston, avg'oniston va Hindiston kovrak shirasi va ildizi oziq ovqat sanoatida ziravorlar sifatida kosmetika sanoatida keng ko'lamda ishlatiladi.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, kovrak o'simligi inson organizmida bir qancha ichki va tashqi kasalliklarni davolashda turtki bo'ldi. Bu o'simlik soni kamayib ketayotgani uchun ko'paytirishga alohida e'tibor berilmoqda. Bu o'simlikni farmaseftik soxada, oziq- ovqat sifatida , kosmetologiya saxolarida keng qo'llanilib kelmoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Guinness book of records progress 1991 Indiana University. 2009
2. Orifjonova M Toshkent, Fan nashriyoti. 2009 – yil
345- bet
3 Internet manbalari